

Ulrik **H**uusom

Sørinsk **S**ex

Kierkegaards Ræv og den engelske syge

Liebhaberbog

Seritsk Ser

Af samme forfatter (2016)

- ⌘ Værensfilosofiske Tvekampe: *Hundefilosoffer, fra Diogenes i tønden, over Nietzsche til Heidegger & Sloterdijk* - eller: Fra hundehus til damehus
- ⌘ Maxima Amoralia: *En Uartig idéhistorie fra oldtid til nutid*, eller: *Kropsformernes filosofi*
- ⌘ Filosofinæse og pædagogisk filosofi (Idé- og tankelaboratoriet I.)
- ⌘ Liebhaberloven: Spektakulørte teser og Tilbageskrævspariet · *En Debattlingbog*
- ⌘ Knockoutbogen o.a. englelige næsestyvere: *U-censureret tankedagbog i en pul'itisk tid*
- ⌘ Filosofisk Veto: U-censureret tankedagbog II
- ⌘ Orangeadebogen - *filosofisk kridhvidbog: U-CENSUR III*
- ⌘ ”Har du talt med din hjerne i dag?” *Klaviatur til teknologifilosofi og videnskabsteori* (Idé- og tankelaboratoriet II.)
- ⌘ For Filosofiske Øjne: *En filosofisk parlør*
- ⌘ Gruens filosofi og parlør: *Kommenterede One-liners*
- ⌘ Positioneringens idéhistoriske oprindelse – *højre eller venstre om?* *Lille håndbog til politisk partihistorie*

Bøger fra Liebhaberbog.dk

Ulrik Huusom

Sørinsk Sex

- *Kierkegaards R*o og den engelske syge*

Tre Nye Vinklinger

Liebhaberbog

Ulrik Huusom
Sørinsk Sex

Copyright © Ulrik Huusom og Forlaget Liebhaberbøger, 2016

Omslag: Ulrik Huusom

Forsidetegning ved Peter Klæstrup, midten af 1800-tallet. Parodi på Kierkegaard, som rider sin ”Zigeunerinde”. (Reference til *Enten-eller I*, der igen er en reference, formentlig til Blichers *Kjeltringliv* (1829), hvor en ’korsdragerinde’ bærer sin husbond på ryggen; en krøbling).

ISBN: 978-87-996552-2-9

EAN: 9788799655229

1. udgave, 2016

Forlaget Liebhaberbøger
kontakt@liebhaberbog.dk
www.liebhaberbog.dk

Alle rettigheder forbeholdes. Herunder oversættelse. Ingen dele af publikationen må reproducere, lagres i et genkaldessystem, eller fotokopieres, elektronisk, mekanisk, optaget, eller andet, uden forudgående aftale og tilladelse fra Forlaget Liebhaberbøger. Korte citater i forbindelse med anmeldelser er undtaget. Denne udgave må ikke gøres til genstand for udlån. Fotokopiering, eller anden mekanisk/digital gengivelse eller mangfoldiggørelse af denne bog, eller dele deraf, er ikke tilladt ifølge dansk lov om ophavsret.

Indhold

Forord	6
Forkortelser	7
Indledning: Tre Nye Vinklinger	8
I. Del: Sex eller Rakisme?	15
II. Del: Engellandsk Syge III?	78
II. Del: Uden For Alfabetisk Rækkevidde, eller: Kierkegaards R'rr - <i>ad røven til, røviansk eller</i> <i>røv'et læsning?</i>	110
Appendiks:	
1. Oversigt: Filosofiske Kierkegaard-konceptioner	163
○ Tænkehatte	166
2. Kortvarige liv i idéhistorien	181
3. Fordummende interjektioner m.m.	185
4. Alternative R'er - <i>til ophævelse af røviansk fiksering</i> ...	189
Anvendt litteratur	193
Detaljeret indholdsfortegnelse	198

Forord

Allerede i min gymnasietid, i slutningen af 1980'erne, blev spørgsmålet om hvorvidt man stadigvæk kunne koge suppe på Kierkegaard udkastet, det har det op til i dag vist sig at man fortsat kan. Og her kommer tre nye ben at tygge på, i 200-året for Kierkegaards fødsel. Første del bringer et medicinsk-sexologisk perspektiv, det andet et idéhistorisk-sprogligt og i sidste del et korporligt kilde- og tekstkritisk fokus.

Der er dog ikke tale om frekvenslæsning à la McKinnons Kierkegaard-ordoptællinger, som Kierkegaard sikkert ville have grinet af – det var ikke det numeriske det gjaldt eller som var det egentlige. Tilsvarende ville nærværende tredje del sikkert have fornøjet ham, og han vil måske endda have haft en vis sympati for intentionen, men den ville nok være faldet ind under hans egen reaktion imod en Heiberg-kritisk anmeldelse, der bevirkede at Kierkegaard farede i kridthuset og skrev en modkritik, der voksede til størrelsesforholdet halvtreds til én i forhold til Heiberg-kritikkens numeriske tekstomfang. Derfor offentliggjorde han den aldrig, men gemte den i stedet i et omslag betitlet 50:1, hvad der må svare til en knusende sejr med cifrene 50-1. I nærværende tilfælde (måske) i så fald mindst halvt så godt med omtrentlige 25-2 i score. Det må læseren selv dømme i tredje del.

God fordøjelse

Ulrik Huusom, København, sommeren 2013

Forkortelser

Bogen igennem er følgende forsimplede forkortelser blevet anvendt, alle indsat i klammer:

B = barm, bryster, brystvorter.

K = S.A. Kierkegaard. (Desuden forkortelse for kommentarværker til SKS, i de tilfælde er K-et sat i parentes med efterfølgende talkode).

O = oral-t (nogle steder inkl. R og V, i de tilfælde uddybet).

P = penis, pik.

R = rectum, rumpe, røv.

V = vagina, vulva, og hvad dertil hører.

Her er også anvendt de sædvanlige forkortelser for Kierkegaardlitteraturen, alle indsat i parenteser når de figurerer i hovedteksten. (*Se også litteraturlisten*).

BA = Breve og aktstykker vedrørende Søren Kierkegaard. Niels Thulstrup (udg.), 2. bd., Kbh. 1953-54.

EP = Af S. Kierkegaards Efterladte Papirer.

K = Kommentarværker til SKS.

KK = Peter Tudvad: Kierkegaards København. Politiken, 2004.

Pap = Kierkegaards papirer. 2. og 3. udg.

SAK = Joakim Garff: SAK. Gad, 2000.

SKS = Søren Kierkegaards Skrifter, 4. udg., 1997-2013.

SKT = Søren Kierkegaard truffet. Bruce H. Kirmmse (udg.). C.A. Reitzel, Kbh. 1996.

SV = Søren Kierkegaards Samlede Værker, 2. udg. I-XIV, 1920-31, samt hvor ikke andet er nævnt 3. udg. bd. 1-19, 1962-64.

Indledning: Tre Nye Vinklinger

Udgivet med vilje

”Danmark kunne ikke få [fat på] virkeligheden”.

(Johs. V. Jensen om Kierkegaard og danskerne, herunder Regine).

Ideen til dette lille skrift fik jeg i en mindre sygeperiode op imod julen 2011, hvor de første udkast også tog sin begyndelse. Til refleksioner over sygdom og spørgsmål om liv og død egner Kierkegaards værk sig fortrinligt. De sidste 14 dage af sit liv skal eksempelvis Georg Brandes’ eneste lekture have været ”Sygdommen til Døden”. Kierkegaard led selv af overmåde overtallige fysiske problemer og sygdomme og han forventede egentlig blot et kort liv, og med sine 42 leveår blev det da også en tidlig død, selv målt i hans samtid. Flere af betydning for hans liv faldt også tidligt fra (se appendiks 2.), ofte får det betydning for efterkommerne, om det også gjaldt for Kierkegaards værk, skal jeg ikke komme ind på her, blot notere at det ikke kan udelukkes som delvis drivkraft; under skrive- og refleksionsperioderne til nærværende skrift har jeg personligt bestandigt haft min egen faders tidlige død som 46-årig efter lang tids sygeperiode i tankerne. Tidligere hed det at kongen skulle dø, for de andre, når hans opgave var fuldført: efter jordens befrugtning, blótet m.v. Samme

tanke går igen i Jesus-lignelsen, der har optaget Kierkegaard, om han også gennemgik pinsler for samtiden? Kierkegaard betragtede det dog som blasfemi, at sidestille sig med guden, dens skikkelser eller slægtninge (som fx i danskeren Adlers tilfælde, der antog at være gudens direkte talerør).

Tidligere har jeg fundet det noget kedsommelig-trættende at læse Kierkegaard, idet reelt blot én tanke er i spil, den kristent religiøse, der oftest er forudsat, behandles eller indskydes konklusivt. Denne tanke gennemspilles i adskillige sprogdragter og maskeringer, som kan forekomme noget uigennemtænkt for den, der har undersøgt venstrehegelianismens kilde- og religionskritik, som tilmed er samtidig med Kierkegaard. Under sygdom fandt jeg dog hans sygetemaer ganske udfordrende: a) spørgsmålet om karakteren af hans sygdom eller skavank(er), som han aldrig afslørede, b) hans sprog, samt c) hans åbne ”R”, der ikke er fuldt udskrevet i hans værker, papirerne samt brevene. Oftest har man savnet medicinsk opdaterende læsninger inden for Kierkegaard-litteraturen navnlig i forhold til sygdom og seksualitet. I denne sammenhæng skal jeg i *første del* inddrage medicinske perspektiver på det sexologiske område i forhold til Kierkegaard, i *anden del*, der ligger i forlængelse af første, skal Kierkegaards forhold til engelsk kultur og sprog inddrages, mens jeg i *tredje del* vil søge at udfylde et kildekritisk hul i Kierkegaard-litteraturen i forhold til Kierkegaards bund! – Kierkegaards R.

Og så til teserne: jeg skal i det følgende hævde 1) at Kierkegaards skavanker var en følge af rakis (Morus anglicus, Glissons sygdom, 17 årh.), og herunder at det ikke kan afvises, at han både led under syfilis og impotens. 2) At denne engelske syge tillige gav sig udslag i en kierkegaardsk modvilje imod engelsk syge III: engelsk handelskultur, der som minimal ”engelsk sved”¹ infi-

¹ Betegnelsen ”den engelske sved” eller *englænderstank*, er anvendt om renæssanceinfluenzaepidemien *sudor anglicus*, britisk svedesyge, der første gang er rapporteret i 1485, hvor den udsatte Henrik 7’s kroning. Den slog siden

cerer idéhistorien og kulturen i negativ retning. 3) Samt sandsynliggøre at Kierkegaards ”R”, ikke nødvendigvis kan sidesættes med at filosofere med Røven.

Skulle man være uenig i de nævnte teser, må man dog medgive, at de under alle omstændigheder vidner om Kierkegaards fortsatte aktualitet – nye læsninger af ham.

Det skal understreges at der i udgangspunktet er tale om hypoteser, at den første tese navnlig baserer sig på Kierkegaards posthume papirer samt til dels kildemateriale fra hans samtid. (Altså ingen hovedvægt på pseudonyme skrifter. At dele af papirerne ganske vist kan have været tiltænkt pseudonyme skrifter kan naturligvis ikke udelukkes). Den anden tese ligger i forlængelse heraf og baserer sig på en generel tendens i Kierkegaards udgivne skrifter (altså inkl. pseudonymerne), mens tredje del er kildekritisk.

Jeg er altså af den opfattelse at man da sagtens vil kunne udlæse en meningsfuld filosofi af Kierkegaards værk, men eftersom at konklusionen som oftest er at ”subjektiviteten er sandheden” ifølge Kierkegaard, ville det være temmelig inkonsekvent ikke samtidig at medtænke personen. Her er ikke tale om relativiteter, personens selvbevidsthed antages grundende sig på subjektets indre ”fornuft” hos Kierkegaard – det egentligt inderlige i den enkeltes Existens, eller det eksistentielle, for at fremdrage og sammensætte centrale nøglebegreber hos ham. I sin filosofi søgte han følgelig aldrig alment eksistentiale grundtræk, hvorfor at hans filosofi bør betragtes som virkningen af indre årsager (somatisk-åndeligt), der derfor er væsentlige at søge at tilnærme sig. Og har for eksempel det seksuelle indvirket på det indre ’subjekt’ (subiec-

til i 1507, 1528, 1551, 1578, altså med omkring 20-25 års mellemrum (21, 21, 23 og 27 år, omtrentligt identisk med en teenagergeneration i engelsk regi). Den blev anset for værre end pesten. Dødelighed indtraf indenfor 24 timer. Ophav uopklaret. Bevirker feber, krampe, rygsmerter, hovedpine, delirium og kraftig sved.

tum, lat., grundlag), så vil der ikke være tale om ”psykoanalytisk sexpjat” og lignende som f.eks. Johs. Hohlenberg tidligere skød kropslige tilgange til udlægning af Kierkegaard i skoene. Hos Kierkegaard er man desuden altid nødsaget til at forholde sig til diskrepanserne, de logiske modsigelser, pseudonymerne og sammenhængen, herunder hans egne kommentarer til hvordan han bør læses. Man er nødsaget til ustandseligt at sondre og afveje de enkelte tekster i forhold til sammenhængskorpusset. Flere har plæderet for den brede læsning af Kierkegaard, konceptionerne taget i den brede betydning som hos Malantschuk hvor det indebærer fokus på religiøs teologi (subsidiært etik), litterær-stilistisk æstetik, biografisk dokumentation, eksistentielle og psykologisk-antropologiske anskuelser, filosofiske (ligeledes taget i en bred betydning), samt en historisk-kulturelt og kritisk-sociologisk tilgang. Senere har blandt andre Poul Lübcke tilføjet eller accentueret Kierkegaards dialektik i en logisk-semantisk vinkel i analytisk øjemed, hvor han har argumenteret for at man under alle omstændigheder vil kunne vurdere sandhedsværdien af Kierkegaards sproglige tekst. Javist. Det nytter jo så bare ikke så meget og vil ikke kunne tages for pålydende som værende Kierkegaards filosofi, når Kierkegaard netop har dækket sig ind under bekvemmelighedsflag eller maskeringer, når han har villet udstille sine modstandere og sine angrebspunkter – og det som ofte nævnt langt bedre artikuleret og formuleret end modpartens produktion. Desuden forholder den noget ensidige semantiske vinkel sig ikke til filologisk granskning og kildekritik og på den anden side heller ikke til bl.a. biogenetiske, biokemiske og neurofysiologiske samt dybdehermeneutiske forudsætninger eller blot hvorvidt en tekst er ironisk eller ej. Det analytiske perspektiv er altså hverken dybt nok i ontologisk frøperspektiv eller i idéhistorisk fugleperspektiv. Såfremt ætiologien eksempelvis ændrer på hjernens karakter (som f.eks. en depression, stress, kønssygdom, hjernerystelse, et stød eller kraniebrud), vil der ikke nødvendigvis være tale om bibetyd-

ninger eller -produkter (symptomer, og følgelig symptomal-læsninger), men tværtimod om *udgangspunkter*. Jeg mener altså, jævnfør ovenstående og de tre teser, at der fortsat er noget at komme efter i forhold til udlægninger af Kierkegaard. Og kan følgelig ikke være enig med dem, der hævder at alle spor i Kierkegaard-forskningen ender blindt på grund af Kierkegaards maskeskjul, at citater følgelig bliver meningsløse hvorfor at forskningen, f.eks. ifølge Helge Hultberg ”bør ende i tavshed”². Kierkegaard knytter selv kommentaren til, at hvad angår pseudonymerne så henstiller og beder han (i Synspunktsskriftet), om at man kun tager ham til indtægt for de af hans skrifter, der er udgivet i hans eget navn (ikke pseudonymernes). Det giver stadigvæk et stort spillerum.

Hvad angår den noget brede filosofiske vinkel³, skal jeg ikke basere mig på de tidstypiske mode- og skoleretninger inden for filosofien, jeg lægger ’os’ (læseren) altså hverken fast på de utallige udlægninger af Kierkegaard (se den selektive oversigt i appendiks 1.), og ’vi’ skal heller ikke bevæge os ud ad skoleretninger som naturalistisk tekstkritik, memoirer-historisme eller biografisk hermeneutik, dybdefænomenologi, eksistentialistisk fænomenologi, senhermeneutisk-ontologisk sprogfilosofi, kritisk sociomarxiologi respektiv freudo- eller jungiansk analyse, analytisk-semantisk, semiologisk-strukturalistisk eller dekon-

² Helge Hultberg: Pseudonymitetsproblematikken og S. Kierkegaard, Mag. Kierkegaard, samt forfatteren af Søren Kierkegaards Papirer. I: B. Bertung/P. Müller/F. Norlan (red.): Kierkegaard pseudonymitet. C.A. Reitzel, Kbh. 1993, s. 140.

³ Poul Lübcke opsummerer på relativt kort og overskuelig plads mange udlægninger op til 1980 i sin artikel om Kierkegaards og P.M. Møllers ontologiske program i ”Filosofiske Studier”, nr. 6., 1983, s. 127 ff. Også litteraturhenvisninger her. Jeg supplerer en del senere tilkomne læsninger i det følgende, samt i appendiks 1.

struktiv teori med mange flere. Og i øvrigt bestemt heller ikke den handelsorienterede Kierkegaard-læsning.

Man kunne uden at tage munden alt for fuld ridse Kierkegaards projekt op i følgende grovskitse: *målsætningen* er fortrinsvis religiøs-teologisk, *baggrunden* er hegeliensk-romantisk, *formen* er litterær-filosofisk og *metoden* er dialektisk i form af indirekte meddelelsesformer *baseret* på den egne eksistens (psykologisk-antropologisk).

Historisk sprogvidenskab og etymologisk-kildekritiske vurderinger råder jeg lidt bod på i anden og tredje del.

Til støtte for teserne indeholder skriftet desuden nogle nye vurderinger og analyser af illustrationer fra Kierkegaards samtid og fra Kierkegaard-litteraturen. Derudover indgår bl.a. en mindre sammenligning mellem Kierkegaard og Rasmus Rask.

Dette skrift var oprindeligt blot tiltænkt et mindre afsnit i min *Maxima Amoralia* i forlængelse af eksemplerne på sublimate produktionsformer, men voksede snart uforholdsmæssigt langt ud over de noget strammere kompositionsrammer i dét værk. Nogle af listerne i nærværende tredje del (herunder appendiks 4.) havde jeg nok også kun fundet udfordrende samt tiden til i en sygeperiode. Der er i nogle tilfælde tale om syge-temaer, men langt fra røvsygt.

Kommandistideologi: hvor småligt kommanderende

Og til slut: alle klammer, kursiveringer og udhævninger i teksten er for min regning. I Kierkegaards ånd har jeg derudover set stort på interpunktion – i grunden er der vel ikke noget mere latterligt end kommakrigere. Og også ortografien er sine steder forholdsvis rebelsk. Sidstnævnte er indimellem angivet ved en stjerne (*).

I grunden er en hvilken som helst punktuation eller tegnsætning angribelig, det omvendte forhold, at der de facto ontologisk og erkendelsesteoretisk skulle eksistere uangribelige ditto i grunden, er umuligt, selvom kun få lingvister vil indrømme det; eller be-

griber det. Selv den seneste kommandist, Gall, har beklaget sine egne kommaregler, der er de stående i Danmark pt., på trods af at man for eksempel sløjfer den slags på Island og andetsteds. Vilkårligheden viser sig til eksempel deri at komma er lig med punktum i visse ældre sprog. Mens kommaer angiver forskellen imellem flere toner hos andre. Med 1700-tallets calvinister gik det galt, de antog endog et guddommeligt komma – ligesom pedantiske, grænsende til, kommafundamentalister i vor tid (= dansklæreren). Kierkegaard derimod havde sin egen ortografi, den er respekteret i nærværende skrift. Selv skrev han for eksempel om punktummer karakteriseret som tobakskorn⁴. Og med Henning Fenger⁵, siger jeg, at jeg ikke har villet bekoste skatteyderne (og miljøet) med udgifter til korrektioner af et komma.

⁴ Nogle gange er prikker (punktummer) på papiret, blot snavs eller støvkorn. Hos Kierkegaard et snustobakskorn, som en lærd orientalist funderer over, indtil konen hvirvler det bort.

⁵ Henning Fenger: Kierkegaard-Myter og Kierkegaard-Kilder. Odense Universitet, 1976: 263.